

Profilaktyka uniwersalna

Szkoła dla Rodziców i Wychowawców

Joanna Sakowska

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Szkoła dla Rodziców i Wychowawców

- **Cel:** poprawa umiejętności wychowawczych rodziców/ wychowawców oraz zmiana postaw wychowawczych na takie, które będą zapobiegały lub minimalizowały ryzyko wystąpienia zachowań problemowych/ryzykownych dzieci młodzieży.
- **Odbiorcy:** rodzice i wychowawcy oraz profesjonaliści, którzy pracują z rodzicami
- **Realizatorzy:** instruktorzy programu
- **Materiały:**
  - ✓ Szkoła dla rodziców i wychowawców, część I, materiały dla prowadzących zajęcia, J. Sakowska, CMPPP, Warszawa 2008
  - ✓ Szkoła dla rodziców i wychowawców, część II, materiały dla prowadzących zajęcia, J. Sakowska, E. Puchała, CMPPP, Warszawa 2008
  - ✓ Szkoła dla rodziców i wychowawców, część III, materiały dla prowadzących zajęcia, Joanna Sakowska; skrypt
  - ✓ Zeszyty metodyczne nr 1 – 12

Szkoła dla Rodziców i Wychowawców

- **Program składa się z trzech części tematycznych:**

Część I. Relacje dorosły – dziecko.

Tematyka: umiejętność rozpoznawania i rozmawiania z dziećmi o uczuciach, stawiania jasnych granic i wymagań, zachęcania do współpracy, wspierania samodzielności i samodyscypliny, rozwiązywania problemów i konfliktów oraz wzmacniania poczucia własnej wartości dziecka

- **Część II. Budowanie relacji między dziećmi (rodzeństwem)**

Tematyka: radzenie sobie z trudnymi uczuciami dzieci oraz sposoby interwencji w sytuacjach kłótni i konfliktów między rodzeństwem

-

Część III. Rodzice i wychowawcy nastolatków

Tematyka: wiedza dotycząca etapów rozwoju emocjonalno – społecznego nastolatka oraz potrzeb i problemów wieku dorastania

Ewaluacja

Szkoły dla Rodziców i Wychowawców

- Wyniki wskazują, że udział w zajęciach wiąże się ze zmianą w deklarowanych przez respondentów postawach wychowawczych, zgodnie z przesłaniem Szkoły
- Zmiany postaw dotyczą takich obszarów jak:
  - stosowanie kar cielesnych
  - budowanie podmiotowej relacji z dzieckiem (respektowanie autonomii)
  - budowanie autorytetu
  - odpowiedzialność za dziecko
  - akceptowanie uczuć dziecka
  - stosowanie pochwał

Profilaktyka uniwersalna

Program „Debata”

Krzysztof Wojcieszek

przy udziale

Stowarzyszenia Profilaktycznego Noe w zakresie szkoleń i ewaluacji

Program „Debata”

- **Cel ogólny programu:** wzmocnienie postaw pro-abstynenckich u nastolatków stojących przed progiem inicjacji alkoholowej
- **Cele szczegółowe:**
  - ✓ poprawa wiedzy o możliwościach rozwoju bez używania substancji psychoaktywnych
  - ✓ zmiana błędnych przekonań normatywnych (pro-alkoholowych norm środowiskowych)
  - ✓ klaryfikacja wartości w kierunku promocji zdrowego stylu życia
  - ✓ wzmocnienie tendencji do podejmowania abstynencji w sytuacji nacisków środowiskowych
- **Odbiorcy:** młodzież w wieku 12-15 lat oraz nauczyciele biorących udział w zajęciach
- **Realizatorzy:** trenerzy programu - program
Program „Debata” jest chroniony prawami autorskimi należącymi w całości do Krzysztofa Wojcieszka. Z tego powodu szkolenia realizatorów programu mogą prowadzić tylko osoby posiadające pełnomocnictwo Autora.
- **Materiały:** scenariusz opublikowany w czasopiśmie, *Remedium*, 1998, 3, 61, str. 18-24

Program „Debata”

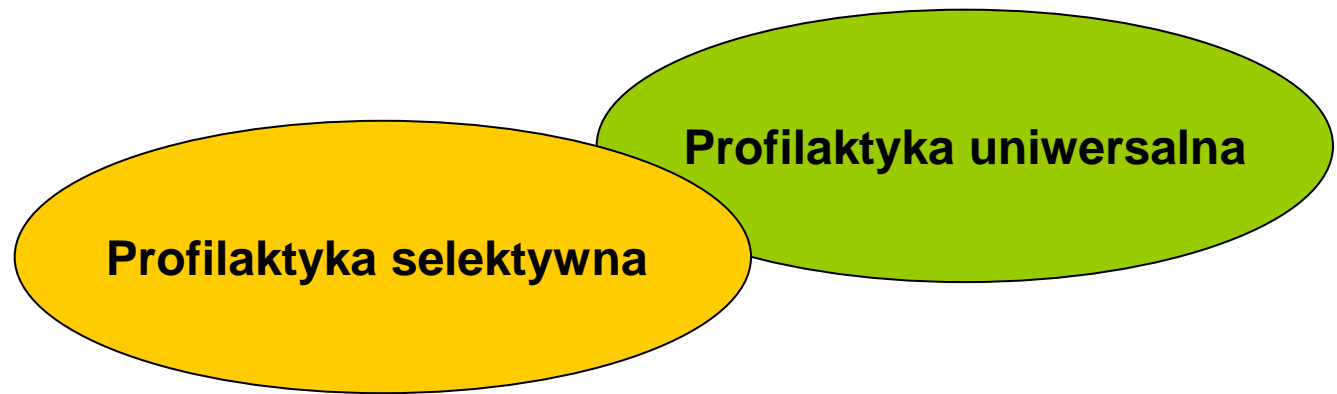
- Program „Debata” ma charakter krótkiej interwencji profilaktycznej z wykorzystaniem metody dialogu motywującego
- Scenariusz zajęć składa się z logicznie powiązanych ze sobą elementów, do których należą:
  - stworzenie klimatu wspólnoty i ustalenie zasad pracy na zajęciach
  - sondaż, którego celem jest modyfikacja przekonań normatywnych
  - przekaz wiedzy na temat alkoholu etylowego i historii jego używania
  - „burza mózgów” na temat korzyści i szkód związanych z używaniem alkoholu - zmiana stereotypów oraz zweryfikowanie mitów związanych z alkoholem,
  - scenki dramatyczne ilustrujące negatywne konsekwencje/straty związane z piciem alkoholu
  - zabawy dydaktyczne
  - promowanie zabawy bez alkoholu (wykorzystanie skeczu)
  - praca grup nad „tym co nas może chronić”
  - osobiste świadectwo prowadzącego zajęcia jako dorosłego abstynenta
  - sesja odpowiedzi na ewentualne pytania i podsumowanie

Ewaluacja programu „Debata”

Wyniki ewaluacji procesu wskazują, że program jest:

- łatwy do implementacji w szkołach
- dobrze odbierany przez szkoły i część uczestników

- Udział w programie przyczynił się do:
  - wzrostu poziomu wiedzy uczestników na temat problemów i negatywnych konsekwencji dla zdrowia związanych z piciem alkoholu
  - wzmocnienia postawy pro-abstynenckich także korzystnych przekonań normatywnych (Sochocki, 2010)

Program Wzmacniania Rodziny

Katarzyna Okulicz-Kozaryn
Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Fundacja Na Rzecz Zapobiegania Narkomanii
MARATON

Program Wzmacniania Rodziny

- **Cel ogólny programu:** ograniczenie używania środków psychoaktywnych oraz innych zachowań problemowych w okresie dojrzewania
- **Cele szczegółowe:**
  - ✓ rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców/opiekunów oraz sprawowania przez nich kontroli nad dziećmi
  - ✓ rozwijanie umiejętności interpersonalnych oraz prospołecznych u dzieci i młodzieży, wzmacnianie więzi w rodzinie
- **Odbiorcy: dzieci w wieku 10-14 lat i ich rodzice**
  - ✓ Rodziny, w których nie występują problemy w komunikacji, relacjach rodzic-dziecko-rodzina lub zachowania ryzykowne dzieci
  - ✓ Rodziny których funkcjonowanie stwarza duże ryzyko podejmowania przez dzieci zachowań ryzykownych i problemowych
- **Realizatorzy:** trenerzy programu
- **Materiały:** podręcznik z gotowymi scenariuszami wraz z edukacyjnym materiałem filmowym; materiały edukacyjne dla rodziców i dzieci do pracy w domu

Program Wzmacniania Rodziny

- Program jest prowadzony metodą warsztatową w formie sesji dla rodziców, dla młodzieży oraz rodzinnych
- Spotkania odbywają się raz w tygodniu,
  - przez pierwszą godzinę zajęć dzieci i rodzice pracują osobno w swoich grupach
  - druga godzina jest wspólna dla obu grup
- Po zakończeniu właściwego programu (od 3 do 12 miesięcy) uczestnicy zapraszani są na 4 sesje przypominające

Program Wzmacniania Rodziny

Sesje dla rodziców	Sesje dla dzieci	Sesje rodzinne
Miłość i granice	Cele i marzenia	Wspieranie celów i marzeń
Ustalanie zasad domowych	Docenić rodziców	Docenić członków rodziny
Promowanie dobrego zachowania	Radzenie sobie ze stresem	Narady rodzinne
Wyciąganie konsekwencji	Przestrzeganie zasad	Zrozumieć wartości rodzinne
Budowanie mostów	Radzenie sobie z presją rówieśniczą	Rozwijanie komunikacji wewnątrz rodziny
Ochrona przed używaniem substancji psychoaktywnych	Presja rówieśnicza i prawdziwi przyjaciele	Rodzina a presja rówieśnicza
Zapewnienie pomocy rodzinie w wyjątkowych sytuacjach	Prosząc innych o pomoc	Podsumowanie

Ewaluacja Programu Wzmacniania Rodziny

- Badania wskazały na szereg pozytywnych rezultatów w zakresie:
  - relacji rodzinnych, w tym: wzrost częstości wspólnego spędzania czasu, poprawa jakości życia rodzinnego - spójności, wzajemnego wsparcia, ograniczenia złości i agresji
  - praktyk wychowawczych rodziców, w tym: wzrost poziomu egzekwowanie zasad przez matki i ojców
  - zachowań problemowych dzieci, w tym: zaprzestanie używania różnych substancji (papierosów, alkoholu, marihuany)
- Ponadto:
  - większość rodziców i dzieci było zadowolonych i bardzo zadowolonych z udziału w zajęciach,
  - większość rodziców i dzieci poleciłoby ten program innym
  - większość rodziców i około połowa dzieci chciałoby jeszcze raz wziąć udział w podobnych zajęciach (Okulicz-Kozaryn ,2009)

Profilaktyka selektywna

Program Nauki Zachowania

**Stanisław Bobula
Norbert Karaszewski
Marek Kaczmarzyk
Jakub Kołodziejczyk
Jerzy Rządcki**

Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli SOPHIA

Program Nauki Zachowania

- **Cel ogólny programu:** ograniczenie liczby i częstości występowania niewłaściwych zachowań wybranych uczniów szkole oraz powstrzymanie u tych uczniów procesu utrwalania się i rozwoju zachowań problemowych
- **Cele szczegółowe:** opanowanie przez ucznia umiejętności, dostosowanych do jego indywidualnych potrzeb, służących ograniczeniu zachowań destrukcyjnych w klasie oraz wzmocnieniu zachowań pożądanych
- rozwój poczucia odpowiedzialności za swoje zachowanie i jego konsekwencje
- kształtowanie pozytywnych więzi społecznych u odbiorców programu

- **Odbiorcy:** uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, którzy mają narastające problemy z zachowaniem się w szkole

- **Realizatorzy:** trenerzy programu

- **Materiały:** artykuły o programie, wskazówki do pracy i materiały pomocnicze <http://www.programnaukizachowania.pl/>

Program Nauki Zachowania

- **Moduł I – wprowadzenie ucznia do programu**
- zgłoszenie oraz kwalifikacja ucznia do programu
- rozmowa motywująca z uczniem - ustalenie celów indywidualnego programu oddziaływań
- rozmowa z rodzicem - włączenie rodzica do pracy nad zmianą zachowania jego dziecka

- **Moduł II – dzień ucznia w programie**
- przekazanie informacji zwrotnej od nauczycieli na temat postępów ucznia w realizacji ustalonych celów w trakcie lekcji
- rozmowa podsumowująca dzień - omówienie postępów ucznia w ciągu minionego dnia , w przypadku potrzeby uczenie nowych umiejętności

- **Moduł III – ewaluacja postępów**
- przygotowanie raportu z postępów dziennych dotyczących zakładanych celów
- omówienie tygodniowe - zebranie informacji pozwalających podjąć decyzję o pozostawieniu ucznia w programie lub modyfikacji celu, tak aby były lepiej dostosowane do aktualnych jego możliwości,
- przygotowanie podsumowania kwartalnego- informacja dla społeczności szkolnej o przebiegu i realizacji programu w szkole

- Podczas prowadzenia rozmów z uczniami nauczyciele korzystają z pytań sokratejskich i technik coachingowych.

Ewaluacja Programu Nauki Zachowania

- **Ewaluacja formatywna z wykorzystaniem metod jakościowych wykazała, że program przyczynia się do:**
  - pożądanej zmiany zachowania uczniów
  - poprawy ich poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego